

Seixantè aniversari de Rubí i Rufolet

La dissenyadora dels vestits dels gegants tortosins en reivindica l'excepcionalitat

Tortosa

Maria Cinta Llasat

Em fa molt goig que Tortosa vulga celebrar els seixanta anys dels seus gegants. S'ho mereixen ells i també els qui van ser capaços de fer-los sortir al carrer, els qui han estat pendents d'ells tota la vida i, evidentment, tants i tants com els han fet ballar i desfilat arreu amb orgull tortosí. Els nostres gegants tenen un polset de molta gent que hi va invertir i hi segueix invertint temps i entusiasme.

Per a mi han estat com uns fills de la meua creativitat de jove, quan, als 27 anys, els amics de la comissió Progegants em van proposar que els hi fes els vestits; volien que fossen una rèplica dels d'abans de la guerra, com uns models que la família Moreira tenien en miniatura. Vaig posar tota la meua il·lusió en aquell projecte i moltes hores de feina, però, en veure l'acceptació de la gent, em vaig sentir més que pagada.

Des de llavors -estàvem a 1957-, els he seguit tota la vida, en els seus moments bons i en els dolents, i sempre estimant-los, perquè em sentia una miqueta part d'ells o que ells portaven una miqueta de mi. Ara, que ja han passat tants anys des d'aquelles aventures de joventut i que en fa uns quants que tenen casa pròpia a la Llotja i que estan ben acompanyats per altres parelles de gegants, voldria compartir amb els tortosins un pensament, una frase, que els que em coneixen més de prop hauran sentit centenars de vegades: tenim els gegants més bonics de Catalunya. Així ho penso amb tota sinceritat i la raó que ho justifica, més enllà del sentiment, és ben senzilla: a diferència de molts altres, els nostres gegants estan fets per un escultor i, a més, sempre han anat molt ben mudats, com a prínceps que representa que són. Són trets diferencials que han distingit sempre els gegants tortosins i que, al meu entendre, han

Imatge històrica de la sortida a escena dels gegants Rubí i Rufolet. / CEDIDA

marcat una distància entre Rubí i Rufolet i els gegants d'altres municipis -si no de tots, de la gran majoria o almenys dels que jo he conegut. Val la pena recordar breument que, segons llegenda que l'amic Joan Subirats (Joan de Xaco) va recuperar, Rufolet, "un jove molt lluit, ben plantat i d'una talla fora del corrent de tan alt que era", es va presentar a Tortosa per rescatar la princesa, que estava presa a la cova d'en Rubí, situada a les muntanyes de Bitem, i hi va accedir des de la costa del Célio. Però la princesa estava custodiada per la cucafera, una fera que treia bromera per la boca i foc pels ulls. Rufolet, amb l'ajuda i el consell de set follets que habitaven la serra, va tallar-li una

orella i la coa amb l'espasa i la bès-tia es va tornar mansa com un gosset. Tots junts van tornar cap al portal de Remolins, on els van rebre les multituds al so de la dolçaina i el tabal. Des d'aquella gesta, les processons de la ciutat sempre s'obren amb els dos gegants, la cucafera i els follets al capdavant.

Penso que si els dos gegants han arribat fins aquí tan il·lustrosos i dignes com ens explica la llegenda ha estat perquè una comissió del poble ho va fer realitat i se n'ha seguit ocupant i cuidant-los des dels respectius departaments. Les colles de geganters que al llarg dels anys els han fet caminar i ballar sempre amb estima són, al meu entendre, els majors protagonistes de les des-

filades i els que més han de celebrar aquests aniversaris.

Em pregunto si les noves generacions també els estimaran... Voldria pensar que sí, perquè les tradicions i les arrels dels pobles mai no s'han de perdre. Tornant cap enrere en el temps, voldria fer memòria dels amics que ja no hi són i que amb tanta il·lusió vaig veure treballar. En primer lloc, l'esmentada comissió, formada pels amics Albacar, Camós, Mora, Segarra, Vallespi, Gasulla i Llorca, que va remoure cel i terra per aconseguir el finançament necessari per fer possible que Tortosa tingués uns gegants com es mereixia. Pere Aixendri, l'escultor, en va fer les cares i va dissenyar i dirigir les estructures. Paco Príncipe

i Enric Bonfill van treballar les festes i em van ajudar a mi a provar aquells vestits que pesaven tantíssim i que les alumnes de l'escola de confecció ens van ajudar a cosir. Jaume Fornós els hi va fer les perruques i Paco Amor els hi va regalar les joies.

Mentre pensava què podia escriure per celebrar l'aniversari dels gegants anava consultant els papers que guardo d'aquells dies al meu arxiu personal i em va resultar curiós trobar una còpia de les factures on consten desglossades les principals despeses de la creació de Rubí i Rufolet. Com que ho trobo una dada curiosa i que poca gent pot conèixer avui dia, en vull facilitar el contingut: escultor, 10.000 pessetes (ptes); velluts dels vestits, 11.368 ptes; pells d'"arminyo", 4.300 ptes; perruques, 1.800 ptes... En total: 29.558 ptes.

Potser van arribar a 30.000 ptes sumant-hi els petits jornals d'alguna cosidora, però, fent els càlculs -no ho he pogut evitar-, això suposarien uns 9.000 € i em sembla gairebé un miracle. És cert que en aquella època suposava una quantitat considerable, però si ho mirem amb perspectiva, quant ens suposaria fer-los ara, amb la mateixa qualitat de les matèries, les mateixes hores d'artesania i el disseny d'un escultor? Només és una reflexió que comparteixo per comprovar que els temps han canviat en molts sentits. El que segur que ha canviat és que aquell grup que llavors érem joves i teníem energia i força per emprendre aquests tipus de projectes, ara ja no ho som -molts, la majoria, ja no hi són-, i el relleu de fer coses per al poble i per a la ciutat, per amor a la cultura popular, ha de passar a la gent jove, amb nous entusiasmes, noves energies, noves il·lusions i noves idees. Siga com siga, voldria retre el meu petit homenatge a la voluntat de servei de tots els implicats en aquesta gesta d'ahir, d'avui i de sempre. Seguim estimant i implicant-nos en les tradicions que han fet gran Tortosa. ■